

Καλές πρακτικές και δράσεις που εφαρμόζονται στα πλαίσια του Περιφερειακού Θεματικού Δικτύου «Υγροτ(ρ)οπο...ποιώ τη συμπεριφορά μου»

Παύλος Εμμ. Δασκαλάκης

Μηχ/γος Μηχ/κος – δάσκαλος

Υπεύθυνος λειτουργίας Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας – Νεάπολης,

Οδ. Ελύτη, 72200 Ιεράπετρα

mail@kpe-ierap.las.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η Κρήτη, το μεγαλύτερο ελληνικό νησί, διαθέτει εξαιρετική ομορφιά και φυσικό πλούτο, με χαρακτηριστικά μεγάλη βιοποικιλότητα, σε λίμνες, εκβολές ποταμών, μικρούς κόλπους και ακτές, δάση και μικρά νησάκια. Έχουν καταγραφεί 209 υγρότοποι εκ των οποίων οι 107 φυσικοί και οι 102 τεχνητοί. Η ίδρυση ενός θεματικού περιφερειακού δικτύου για τους υγρότοπους, στην περιφέρεια Κρήτης, από το ΚΠΕ Ιεράπετρας- Νεάπολης, έχει κεντρικό στόχο την αειφορική διαχείριση των υγροτόπων και πιστεύουμε ότι θα συμβάλει στο να αναπτυχθούν πολυποίκιλα προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, να εκδηλωθούν τοπικές δράσεις, να αφυπνιστούν οι τοπικές κοινωνίες για τη μεγάλη σημασία των Υγροτόπων, ώστε ορθολογικά πλέον να τους διαχειρίζονται. Το δίκτυο, που επιστημονικό του συνεργάτη έχει τον κ. Καλούστ Παραγκαμιάν, βιολόγο, υπεύθυνο του γραφείου Κρήτης του WWF Ελλάδος, έχει συγκεκριμένους σκοπούς: Αναπτύσσει και συντονίζει συγκεκριμένες δράσεις με τα σχολεία που συμμετέχουν, με τους επιστημονικούς φορείς και την αυτοδιοίκηση, ώστε οι έννοιες της βιωσιμότητας και της εκπαίδευσης για την αειφορία να εμπεδωθούν από τις τοπικές κοινωνίες και να αλλάξει η νοοτροπία και η συμπεριφορά των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος και ποιότητας ζωής. Μέσω του περιφερειακού δικτύου οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές-τριες και οι πολίτες, έχουν τη δυνατότητα να ενημερωθούν, να ανταλλάξουν απόψεις, εμπειρίες και πληροφορίες, να υιοθετήσουν στάσεις και συμπεριφορές συστημικής προσέγγισης του θέματος, στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης και αειφόρου εκπαίδευσης, που είναι απαραίτητα στοιχεία για να διασφαλιστεί η ποιότητα ζωής της σημερινής γενιάς αλλά και των επερχόμενων. Στην εισήγηση παρουσιάζονται οι δράσεις, τα προγράμματα και οι παρεμβάσεις που έχουν γίνει, στα πλαίσια του δικτύου καθώς και η εξέλιξη των υποθέσεων που έχει αναλάβει ο Συνήγορος του Πολίτη για κάποιους υγρότοπους, ύστερα από αναφορές που υποβλήθηκαν μέσα από τις δράσεις του δικτύου.

Οι υποθέσεις αφορούν:

1. Τις εκβολές του Αποσελέμη ποταμού και το έλος του ποταμού των Μαλιών, στο Ηράκλειο, Αριθμός Υπόθεσης ΣτΠ, 138059/2011.
2. Τον Υγρότοπο της αλυκής και ολόκληρη τη νήσο Χρυσή, στην Ιεράπετρα, Αριθμός Υπόθεσης ΣτΠ, 154976/2012.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Δίκτυα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: υγρότοπος, βιοποικιλότητα, αειφορική διαχείριση, βιώσιμη ανάπτυξη, δημόσιο συμφέρον, εκπαίδευση για την αειφορία, τοπική κοινωνία, Συνήγορος του Πολίτη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκπαίδευση για την αειφορία: είναι μια έννοια που τα τελευταία χρόνια, όλο και περισσότερο, χρησιμοποιείται στην εκπαιδευτική διαδικασία για να την χαρακτηρίσει. Πρόκειται για μια σχετικά νέα εκπαιδευτική διαδικασία, που συνδέει την περιβαλλοντική εκπαίδευση - αγωγή με την αναπτυξιακή εκπαίδευση, στο πλαίσιο της αλληλεγγύης των γενεών, με απόλυτο στόχο τον βαθύτερο μετασχηματισμό της σκέψης και της πρακτικής των ανθρώπων, στη βιώσιμη διαχείριση του περιβάλλοντος και πρέπει να απευθύνεται όχι μόνο στους νέους, αλλά και στους ενήλικες μέσα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που προσδίδονται σε αυτούς από την κοινωνική, επαγγελματική ή και άλλη θέση¹. Η διαμόρφωση, επομένως, μιας συγκεκριμένης στρατηγικής, στα πλαίσια του επανασχεδιασμού της τοπικής εκπαίδευσης, για την Αειφόρο εκπαίδευση, συνάμα με τις αρχές που την διέπουν, θα ήταν ένα πολύ καλό ξεκίνημα για τη ριζική αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού μας πλαισίου. Μέχρι στιγμής, αυτή η στρατηγική έχει υλοποιηθεί, με τα θετικά και τα αρνητικά της σημεία, από τα τμήματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης του υπουργείου παιδείας, των υπευθύνων περιβαλλοντικής των διευθύνσεων εκπαίδευσης και τα ΚΠΕ.

Ήδη από τη Διάσκεψη του Ρίο το 1992 η Π.Ε είχε θεωρηθεί το κύριο όχημα για μια εκπαίδευση για την αειφορία. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 όμως κι ύστερα διεξάγεται έντονη συζήτηση γύρω από την έννοια της

"Εκπαίδευσης για την Αειφορία". Εμφανίζονται πολλοί όροι, όπως "Αειφόρος Εκπαίδευση", "Εκπαίδευση για έναν Αειφόρο Τρόπο Ζωής" κ.α. Ο όρος όμως "Εκπαίδευση για την Αειφορία" αρχίζει να επικρατεί από το 2005, όταν η UNESCO καταρτίζει τη στρατηγική για την "Δεκαετία για την Εκπαίδευση και την Αειφορία, 2005-2014".

Η έννοια της αειφορίας είναι πολυδιάστατη και επιδέχεται πολλαπλών ερμηνειών. Το τρίπτυχο "φυσικό περιβάλλον, οικονομία, κοινωνία" αποδίδει την ουσία της αειφόρου ανάπτυξης. Ωστόσο ο καθένας αντιλαμβάνεται με τον δικό του τρόπο το πώς ακριβώς επιτυγχάνεται αυτή η ισορροπία. Εμείς αντιλαμβανόμαστε την Εκπαίδευση για την Αειφορία ως μια εκπαίδευση που:

- Αναπτύσσει την κριτική ικανότητα των μαθητών.
- Καθιστά ικανούς τους μαθητές να αντιμετωπίζουν την περιπλοκότητα των περιβαλλοντικών προβλημάτων με συστηματικό και διεπιστημονικό τρόπο, να αποσαφηνίζουν τις αξίες τους και να διαμορφώνουν άποψη και θέση.
- Καλλιεργεί αξίες όπως αλληλεγγύη, σεβασμός στο διαφορετικό, αποδοχή του άλλου, δημοκρατία
- Καλλιεργεί τις απαραίτητες δεξιότητες για υπεύθυνη δράση και συμμετοχή στην Κοινωνία Πολιτών και ενισχύει το αίσθημα του "μπορώ να κάνω τη διαφορά".

Δεν υπάρχουν μονοδιάστατες απαντήσεις στα περιβαλλοντικά προβλήματα. Πιστεύουμε σε μια εκπαίδευση που θα καθιστά τους μαθητές ικανούς να νηματοδοτήσουν οι ίδιοι την έννοια της αειφορίας.

Εξάλλου τα επιστημονικά του προγράμματα και οι δράσεις του δικτύου «Υγροτ(ρ)οπο...ποιώ τη συμπεριφορά μου», στο σύνολό τους, βασίζονται στην έννοια της αειφορίας και στην κατανόηση της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής διάστασης των περιβαλλοντικών προβλημάτων.²

Τι είναι υγρότοπος

Η λέξη υγρότοπος είναι ένας νεολογισμός που αποδίδει στα ελληνικά τον αγγλικό όρο «wetland»³.

Υγρότοποι είναι φυσικές ή τεχνητές περιοχές που αποτελούνται από έλη με πώδη βλάστηση (marsh), από μη αποκλειστικώς ομβροδίατα έλη με τυρφώδες υπόστρωμα (fen), από τυρφώδη εδάφη ή από νερό. Οι περιοχές αυτές μπορεί να είναι μόνιμα ή προσωρινά κατακλυζόμενες από νερό το οποίο είναι στάσιμο ή τρεχούμενο, γλυκό, υφάλμυρο ή αλμυρό και περιλαμβάνουν επίσης εκείνες που καλύπτονται από θαλασσίνο νερό το βάθος του οποίου κατά την αμπώτιδα δεν ξεπερνά τα έξι μέτρα (Συνθήκη Ramsar, 1971). Οι συνηθέστεροι τύποι υγροτόπων είναι: ποταμοί, ρύακες, εκβολές και δέλτα ποταμών, λίμνες, λιμνοθάλασσες, έλη, πηγές, παρόχθιες περιοχές, αλυκές, τεχνητοί ταμιευτήρες νερού.

Οι υγρότοποι, ακόμα και οι μικροί, θεωρούνταν μέχρι πρότινος μη παραγωγικοί και ανθυγιεινοί τόποι. Υπήρχε άγνοια για τις πολύτιμες αλλά αφανείς λειτουργίες τους (οικολογική, υδρολογική, παραγωγική, βιογεωχημική, κλιματική, κ.ά.) ενώ οι προφανείς υπηρεσίες που παρείχαν όπως το νερό για ύδρευση και άρδευση, τα αλιεύματα, τα θηράματα, τα βοσκοτόπια, τα εύφορα εδάφη, η αισθητική απόλαυση, θεωρούνταν ως δεδομένα. Έτσι, μέσα σε λίγες δεκαετίες του περασμένου αιώνα αποστραγγίστηκαν και μετατράπηκαν σε καλλιεργήσιμη γη πάνω από το 50% των υγροτοπικών εκτάσεων της Γης. Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο οι απώλειες υγροτόπων την περίοδο 1993-2005 έφτασαν το 10% ενώ στην Ελλάδα η συνολική έκταση των υγροτόπων μειώθηκε κατά 61-63% (300.000 εκτάρια) κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα! Και ενώ στην ηπειρωτική Ελλάδα οι αποστραγγίσεις των υγροτόπων γίνονταν για την απόκτηση καλλιεργήσιμης γης, στα νησιά οι παράκτιες υγροτοπικές περιοχές άρχισαν μετά τη δεκαετία του '60 - λόγω τουρισμού- να οικοδομούνται κυρίως για παραθεριστικές κατοικίες και τουριστικές εγκαταστάσεις.

Επιπλέον, οι διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες σε νερό οδήγησαν στην κατασκευή ενός σχετικά μεγάλου αριθμού τεχνητών ταμιευτήρων αρκετοί από τους οποίους αποστερούν από τους φυσικούς υγρότοπους, το επιφανειακό νερό αλλά και τα πολύτιμα φερτά υλικά .

Λίγο νερό, λίγο ξηρά, πολλή ζοή:

(Ανα)γνωρίζοντας τα πολύτιμα στοιχεία της φυσικής κληρονομιάς των νησιών μας.

Η ύπαρξη πολλών νησιών αποτελεί αναμφισβήτητα μια από τις πιο σημαντικές ιδιαιτερότητες του φυσικού περιβάλλοντος της Ελλάδας. Τα νησιά, καταλαμβάνουν περίπου το 20% του Ελλαδικού χώρου και δημιουργούν δυο μεγάλα αρχιπελάγη, του Ιονίου και του Αιγαίου. Ιδιαίτερα το αρχιπέλαγος του Αιγαίου περιλαμβάνοντας περισσότερα από 1.362 νησιά μεγαλύτερα από 3 στρέμματα, είναι το πλέον εκτεταμένο νησιωτικό σύμπλεγμα στην Ευρώπη και παράλληλα ένα από τα πλέον ενδιαφέροντα αρχιπελάγη στον κόσμο λόγω της γεωλογικής, της παλαιογεωγραφικής και της πολιτιστικής του ιστορίας. Η νησιωτική Ελλάδα έχει πολλά χαρακτηριστικά, ξεχωρίζουν όμως η μεγάλη βιολογική και οικολογική ποικιλία. Επιπλέον, αρκετά νησιά αποτελούν πολύ σημαντικές περιοχές για την αναπαραγωγή ειδών προτεραιότητας για προστασία σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (Θαλάσσια Χελώνα, Μεσογειακή Φώκια, Μαυροπετρίτης, κ.ά). Λόγω του αριθμού και των γεωγραφικών τους θέσεων, οι νησιωτικοί υγρότοποι αποτελούν ενδιαίματα καθοριστικής σημασίας για πολλά σπάνια και ενδημικά είδη φυτών και ζώων της Ελλάδας, αλλά και ενδιάμεσοι σταθμοί για εκατομμύρια μεταναστευτικά πουλιά. Σύμφωνα με το πρόγραμμα «Προστασία των Νησιωτικών Υγροτόπων της Ελλάδας» του WWF Ελλάς υπάρχουν 806 υγρότοποι μεγαλύτεροι από ένα στρέμμα, σε 75 νησιά. Από αυτούς οι 98 βρίσκονται σε 8 νησιά του Ιονίου, οι 499 σε 64 νησιά του Αιγαίου και του Αργοσαρωνικού και οι 209 στην Κρήτη και σε 2 δορυφορικά νησιά (Γαύδος και Χρυσή). Στην πλειονότητά τους οι νησιωτικοί υγρότοποι έχουν έκταση 1-20 στρέμματα. Από τους 806 υγρότοπους που υπάρχουν στα ελληνικά νησιά, οι 576 είναι φυσικοί (εκβολές, έλη, εποχιακά/μόνιμα τέλματα αλμυρού ή γλυκού νερού, λίμνες, λιμνοθάλασσες, ποτάμια, καρστικές πηγές και υπόγεια ποτάμια) και οι 230 τεχνητοί (λιμνοδεξαμενές, φραγμολίμνες, φράγματα ανάσχεσης σε ποτάμια, λίμνες ορυχείων, υδατοσυλλέκτες από απόληψη αργίλου/αδρανών υλικών, έλη επεξεργασίας λυμάτων και αλυκές). Στην πλειονότητά τους οι φυσικοί υγρότοποι των

νησιών είναι παράκτιοι και σχεδόν όλοι περιλαμβάνουν περισσότερους από ένα τύπο υγρότοπων. Σχεδόν κάθε λίμνη, λιμνοθάλασσα ή αλυκή έχει κάποιο ρύακα ο οποίος την τροφοδοτεί με νερό, κάθε ρύακας καταλήγει σε εκβολή με συνήθως διαφορετικά φυσικοχημικά και οικοτοπικά χαρακτηριστικά από τον ίδιο τον ρύακα, ενώ κοντά στις εκβολές υπάρχουν συνήθως εμφανίσεις υπόγειων νερών που σχηματίζουν έλη γλυκού, υφάλμυρου ή αλμυρού νερού.³

Οι νησιωτικοί υγρότοποι, εκτός του ότι αποτελούν βασικό κρίκο στον υδρολογικό κύκλο και ρυθμίζουν τοπικά το κλίμα, αποτελούν οάσεις για την άγρια ζωή. Παρόλο που η συνολική τους έκταση είναι μικρότερη του 1% της έκτασης των νησιών φιλοξενούν σπάνιους τύπους οικοτόπων και αποτελούν χώρους διατροφής, φωλιάσματος και αναπαραγωγής πληθυσμών εκατοντάδων ειδών ζώων, πολλά από τα οποία είναι απειλούμενα ή και ενδημικά. Τόσο οι μεγάλοι όσο και οι μικροί νησιωτικοί υγρότοποι είναι εξαιρετικά σημαντικοί ως σταθμοί ξεκούρασης, καταφυγίου και διατροφής για εκατομμύρια μεταναστευτικά πουλιά κάθε χρόνο.

Το 45,1% των νησιωτικών υγρότοπων της Ελλάδας είναι ενταγμένοι σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000, Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ), Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)] και σε Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ).

Η αλλαγή του τρόπου ζωής τις τελευταίες δεκαετίες, η αύξηση του τουρισμού, η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού, η εκτός σχεδίου δόμηση, η παράνομη δόμηση και ο ελλιπέστατος έλεγχος της νομιμότητας των ανθρώπινων δραστηριοτήτων έχουν επιτρέψει ραγδαίους ρυθμούς αλλαγής των χρήσεων γης. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες υποβαθμίζουν και συρρικνώνουν με ανησυχητικούς ρυθμούς τους νησιωτικούς υγρότοπους. Ήδη τουλάχιστον 45 υγρότοποι έχουν καταστραφεί πλήρως τα τελευταία 30 χρόνια ενώ το 50% των φυσικών νησιωτικών υγρότοπων είναι κρίσιμα υποβαθμισμένοι. Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν είναι οι εκχερσώσεις, τα μπαζώματα, η δόμηση, οι διανοίξεις δρόμων, τα στερεά απορρίμματα, οι επεκτάσεις των καλλιεργειών, οι αποστραγγίσεις και η διακοπή της τροφοδοσίας τους με γλυκό νερό.

Στην Κρήτη η κατάσταση είναι η χειρότερη από οποιοδήποτε άλλο ελληνικό νησί³.

Η Κρήτη, έχοντας έκταση 8.330 τ.χλμ., είναι το μεγαλύτερο ελληνικό νησί, διαθέτει εξαιρετική ομορφιά και φυσικό πλούτο, με χαρακτηριστικά μεγάλη βιοποικιλότητα. Είναι νησί με ορεινό χαρακτήρα. Τα βασικά ορεινά συγκροτήματα είναι τα Λευκά Όρη (2.452 μ.), ο Ψηλορείτης (2.456 μ.), η Δείκτη (2.148 μ.), τα όρη της Θρυπτής (1.476 μ.), τα Όρη Σητείας Ορνό (1.237 μ.), τα Αστερούσια (1.231 μ) και αρκετά άλλα κάτω 1200μ. Το ανάγλυφο είναι ιδιαίτερα έντονο (περισσότερα από 200 φαράγγια, πάνω από 5.000 σπήλαια, πολλές δολίνες – βαθιές λακκούβες, μικροί κρατήρες, τρύπες) ενώ το μήκος των ακτών της Κρήτης και των 70 περίπου μικρών και μεγάλων νησιών που την περιβάλλουν ξεπερνούν τα 1.300 χλμ. Η ποικιλότητα τοπίων είναι εντυπωσιακή: ακτές (βραχώδεις, αμμώδεις, με κροκάλες), μικρά νησιά, αμμοθίνες, ποτάμια μόνιμης και διαλείπουσας ροής, φαράγγια, υγρότοποι (εκβολές ποταμών, λίμνες), σπήλαια και βράθρα, δολίνες, απόκρημνες πλαγιές, σάρες, αλπικές περιοχές, δάση, θαμνότοποι, στέπες, καλλιέργειες, κ.ά.

Η χλωρίδα της Κρήτης είναι ιδιαίτερα πλούσια σε είδη. Μέχρι σήμερα είναι γνωστά 1.828 ιθαγενή είδη φυτών (37 πτεριδόφυτα, 5 γυμνόσπερμα και 1.786 αγγειόσπερμα) εκ των οποίων τα 189 είναι ενδημικά (ποσοστό 10,33%). Σ' αυτά θα πρέπει να προστεθούν τουλάχιστον 150 είδη τα οποία έχουν εισαχθεί από τον άνθρωπο. Η πανίδα της Κρήτης αν και πολύ λιγότερο μελετημένη, περιλαμβάνει πολλές χιλιάδες είδη εκ των οποίων τα ενδημικά είναι της τάξης των 1.000.

Στα πλαίσια του προγράμματος του WWF Ελλάς «Προστασία των νησιωτικών υγρότοπων της Ελλάδας» απογράφηκαν 107 φυσικοί και 102 τεχνητοί υγρότοποι μεγαλύτεροι από στρέμμα στην Κρήτη, τη Γαύδο και το Γαϊδουρονήσι, που καταλαμβάνουν συνολική έκταση 10 τ.χλμ.

Οι φυσικοί υγρότοποι έχουν συνολική έκταση 5,5 τ.χλμ, καταλαμβάνοντας ένα αξιοσημείωτα μικρό ποσοστό της έκτασης του νησιού (0,07%). Οι μισοί έχουν έκταση 1-10 στρέμματα ενώ 63 υγρότοποι δεν ξεπερνούν τα 20στρ. Μόνο 13 υγρότοποι είναι μεγαλύτεροι από 100 στρ. και 4 από αυτούς μεγαλύτεροι από 400 [Εποχικό τέλμα Ομαλού Βιάννου (443 στρ.), Λίμνη και ποταμός Αλμυρού Ηρακλείου (452 στρ.), Λιμνοθάλασσα Μπάλου (502 στρ.) και Λίμνη Κουρνά (705 στρ.)]. Περισσότερους υγρότοπους έχει ο νομός Χανίων (44 υγρότοποι, 2.526 στρ.) και ακολουθούν οι νομοί: Λασιθίου (30, 722 στρ.), Ρεθύμνου (21, 397στρ.) και Ηρακλείου (13, 1.806 στρ.).

Οι τεχνητοί υγρότοποι (κυρίως ταμιευτήρες) είναι όλοι εσωτερικοί και καταλαμβάνουν πλέον συνολική έκταση μεγαλύτερη από αυτήν των φυσικών (4.642 στρ.). Οι 77 είναι μικρότεροι από 10 στρ. και μόνο 7 είναι μεγαλύτεροι από 100 στρ. Οι μεγαλύτεροι είναι οι φραγμολίμνες Μπραμιανών Ιεράπετρας, Λασιθίου (1040 στρ.), Φανερωμένης Ηρακλείου (908 στρ.) και Ποταμών Ρεθύμνου (1.354 στρ.). Η έκταση των τεχνητών υγρότοπων αναμένεται να αυξηθεί πολύ στο άμεσο μέλλον καθώς συνεχίζουν να κατασκευάζονται φραγμολίμνες (πχ Φράγμα Αποσελέμη) και λιμνοδεξαμενές (Ομαλού Χανίων, Οροπεδίου Λασιθίου, κ.ά). Περισσότερους τεχνητούς υγρότοπους έχει ο νομός Ηρακλείου (59 υγρότοποι, 1.807 στρ.) και ακολουθούν οι νομοί: Λασιθίου (18, 1.770 στρ.), Ρεθύμνου (11, 1.624 στρ.) και Χανίων (13, 241 στρ.).

Επιπτώσεις ανθρώπινης διαχείρισης

Τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υγρότοποι της Κρήτης είναι οι εκχερσώσεις, τα μπαζώματα, η δόμηση (παράνομη και «νόμιμη»), οι διανοίξεις δρόμων, τα στερεά απορρίμματα, ή ρύπανση με απόβλητα ελαιουργείων και αστικών λυμάτων, οι επεκτάσεις των καλλιεργειών, οι αποστραγγίσεις και η διακοπή της τροφοδοσίας τους με γλυκό νερό. Οι φυσικές υγροτοπικές εκτάσεις μειώθηκαν κατά τουλάχιστον 70% στη διάρκεια του περασμένου αιώνα. Οι μισοί από τους 107 φυσικούς υγρότοπους του νησιού έχουν αλλοιωθεί σημαντικά και οι

απειλές είναι άμεσες και ορατές για τους υπόλοιπους, ακόμα και για τους 22 που βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης.

Γιατί είναι χρήσιμη η λειτουργία ενός δικτύου Π.Ε για τους υγρότοπους της Κρήτης;

Καθώς η απάθεια και η αμάθεια συνεχίζουν να επιτρέπουν την καταστροφή των υγροτόπων, η απώλεια των ωφελειών που κάποτε παρείχαν χωρίς κόστος, θα γίνει όλο και πιο αισθητή. Οι πρωτοβουλίες, όπως αυτή του ΚΠΕ Ιεράπετρας – Νεάπολης, για τη δημιουργία ενός θεματικού δικτύου στην περιφέρεια Κρήτης για τους υγρότοπους και την συντονισμένη ανάπτυξη εκπαιδευτικών δράσεων σχολείων και την παρακολούθηση των υγροτόπων και εάν αυτοί διαχειρίζονται βιώσιμα, είναι απαραίτητες για να κατανοήσουν οι πολίτες ότι το ζειν και το ευ ζειν εξαρτάται από την συνολική κατάσταση των φυσικών μας πόρων και ότι η υποβάθμισή τους αναπόφευκτα οδηγεί στην υποβάθμιση της δικής μας Ζωής και κυρίως της Ζωής των επόμενων γενιών.

Η ίδρυση του δικτύου για τους υγρότοπους στην περιφέρεια Κρήτης, έχει κεντρικό στόχο την αειφορική διαχείριση των Υγροτόπων και πιστεύουμε ότι θα συμβάλει με την ανάπτυξη πολυποίκιλων προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και τοπικών δράσεων, στο να αφυπνιστούν οι τοπικές κοινωνίες για τη μεγάλη σημασία των Υγροτόπων, ώστε ορθολογικά πλέον να τους διαχειρίζονται.

Συντονιστής του περιφερειακού δικτύου για τους υγρότοπους της Κρήτης είναι το ΚΠΕ Λασιθίου (Ιεράπετρας-Νεάπολης). Το δίκτυο απευθύνεται σε όλα τα σχολεία της Κρήτης και έχουν ενταχθεί ήδη 50 σχολεία με 600 μαθητές και 50 συντονιστές εκπαιδευτικούς. Τεράστια είναι η βοήθεια που προσφέρει στο δίκτυό μας, ο επιστημονικός του συνεργάτης, κ. Καλούστ Παραγκαμιάν, βιολόγος, υπεύθυνος του γραφείου Κρήτης του WWF Ελλάδος.

Σημαντικές ημερομηνίες:

06/07/2009, Ίδρυση Περιφερειακού Θεματικού Δικτύου «ΥΓΡΟΤ(Ρ)ΟΠΟ...ΠΟΙΩ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΜΟΥ»

5-6/12/2009, 1η Συνάντηση Περιφερειακού Δικτύου, «ΥΓΡΟΤ(Ρ)ΟΠΟ...ΠΟΙΩ ΤΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΜΟΥ»

Ποιες δράσεις και προγράμματα έχουν αναπτυχθεί μέχρι σήμερα:

Το ΚΠΕ Λασιθίου (Ιεράπετρας-Νεάπολης), υποστηρίζει το δίκτυο με τα προγράμματά του που έχουν θέμα το νερό:

Προγράμματα εκπαίδευσης για την αειφορία

1. Ένα πρωινό παρέα με τον Μπραμιανούλη, για ηλικίες από 5-9ετών, μονοήμερο.
2. Πεύκα και φρύγανα μαζί! για ηλικίες από 9-18ετών, Μονοήμερο – διήμερο.
3. Σταλαγματιά- σταλαγματιά... αδειάζει η στάμνα η πλατειά, για ηλικίες από 9-18ετών, Μονοήμερο – διήμερο.
4. Γιαλό - γιαλό ... για ηλικίες από 9-18ετών, Μονοήμερο – διήμερο.

Σεμινάρια- ημερίδες

1. **26,27 και 28/03/2009, Ιεράπετρα**, «Οι έννοιες της αειφορίας και της βιωσιμότητας και πως αυτές συνδέονται με τις έννοιες εκπαίδευση, διαχείριση φυσικών πόρων, τροφή, καταφύγιο-κατοικία, σωματική και ψυχική υγεία, ειρήνη, εισόδημα».
2. **11/10/2009, Λίμνη Μπραμιανών**, με αφορμή την πανευρωπαϊκή γιορτή πουλιών το ΚΠΕ Ιεράπετρας διοργανώνει παρατήρηση πουλιών στην λίμνη των Μπραμιανών
3. **06/02/2011**, επιστολή προς τα σχολεία της Κρήτης, «Μια αγκαλιά για τη λίμνη Πρέβελη», μια πρωτοβουλία στα πλαίσια του δικτύου «Υγροτ(ρ)οπο...ποιώ τη συμπεριφορά μου».
4. **12-13/02/2011**, Ηράκλειο, σε συνεργασία με ΚΠΕ Γουβών, ημερίδα πολιτών, «Η αξία των υγροτόπων της Κρήτης για τις τοπικές κοινωνίες και η σημασία τους για το περιβάλλον του νησιού»
5. **14/04/2011**, Ιεράπετρα, σε συνεργασία με το ΜΑΙΧ, «Οι Αμμοθίνες με κέδρα στη νήσο Χρυσή και στην Κρήτη»
6. **22-23/03/2012**, Χανιά, σε συνεργασία με το ΚΠΕ Βάμου, «Νερό, μνήμη και προοπτική»
7. **05/06/2012**, σε συνεργασία με ΜΦΙΚ, «Η 5η Ιουνίου Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος και η προστασία της βιοποικιλότητας»
8. **24,25,26/06/2012**, Ιεράπετρα, «Βιώσιμη Διαχείριση Υγροτόπων - η περίπτωση της αλυκής της Νήσου Χρυσής».
9. **28/01/2012**, Ιεράπετρα, ημερίδα για πολίτες, «Οι Υγρότοποι της ευρύτερης περιοχής Ιεράπετρας και η ορθολογική τους διαχείριση»

Δράσεις και προγράμματα μαθητικών ομάδων μελών του δικτύου.

Στα πλαίσια του δικτύου, μαθητές και εκπαιδευτικοί, έχουν επισκεφτεί πολλούς υγροτόπους (όπως π.χ Αλμυρός ποταμός Αγίου Νικολάου, Λίμνη Μπραμιανών Ιεράπετρας, εκβολές Αποσελέμη στο Ηράκλειο, έλος Μαλίων, λίμνη Κουρνά Χανιά, Λίμνη Πρέβελη, αλυκές Ελούντας κλπ), τους έχουν γνωρίσει και έχουν δημιουργήσει μια σειρά εργασιών που παρουσιάζονται σε σεμινάρια που διοργανώνουμε, στα οποία συμμετέχουν και εκπρόσωποι των μαθητικών ομάδων, όπως στο τελευταίο σεμινάριο που διοργανώσαμε στις 25,26 και 27 Ιουνίου, στην Ιεράπετρα. Εργασίες πολυποίκιλες, από τη συγγραφή μιας ιστορίας ή παραμυθιού μέχρι τη δημιουργία ενός βίντεο ή μιας θεατρικής παράστασης. Εκατοντάδες μαθητών εργάστηκαν πάνω σε αυτή τη θεματολογία τις προηγούμενες σχολικές χρονιές και ευελπιστούμε με μεγαλύτερη φαντασία να προχωρήσουμε και εφέτος.

Μερικά δείγματα από εργασίες μαθητικών ομάδων:

1. **3ο Γυμν. Ιεράπετρας**, «Μπραμιανά, Κεφαλοβρύση, Αγ. Ανδρέας, Αλμυρός, Στόμιο», Ψαρουδάκης Χρυσοβαλάντης, Δρακάκη Μαρία.

2. **Γυμνάσιο Γέργερης Ηρακλείου**, «Ο υγρότοπος της Γέργερης», Γρηγόρα Όλγα.
3. **1ο ΔΣ Γεωργιούπολης Χανίων**, Δράσεις στη Λίμνη του Κουρνά, Αραμπατζής Μιχάλης.
4. **4ο Γυμνάσιου Ρεθύμνου**, «Φοινικόδασος Πρέβελη: Πριν και μετά...η πορεία αποκατάστασης», Νίκος Γλένης.
5. **2ο Δ.Σ Ιεράπετρας**, «Βιο-σταυρόλεξο», Κοκκινίδης Ανέστης.
6. **13ο Γυμνάσιο Ηρακλείου**, «Παρουσίαση μελέτης υδροβιότοπου Ευροποτάμου Γαζίου», Νικολάου Δήμητρα.
7. **1ο ΕΠΑΛ Ιεράπετρας**, «Ο τεχνητός ταμιευτήρας νερού στα Λακώνια Αγίου Νικολάου», Πετσαλάκης Γιώργος
8. **3ο Γυμνάσιο Ρεθύμνου**, «Το πληγωμένο φοινικόδασος της Πρέβελης», Λιανού Σοφία, Φραγκιαδάκη Ειρήνη.
9. **1ο ΔΣ Αλικαρνασσοῦ Ηρακλείου**, «Η Μπραμιανούλα, η νεράιδα της λίμνης των Μπραμιανών», Μελεσανάκη Μαρία, Καραμπόλια Αναστασία.

Στο αμέσως επόμενο διάστημα

Διοργανώνουμε ένα σεμινάριο προγραμματισμού του δικτύου, με θέμα τον πολιτισμό του νερού στις 09,10 και 11 Νοέμβριου 2012, στις Μαργαρίτες Ρεθύμνου, όπου οι συντονιστές εκπαιδευτικοί θα λάβουν τα απαραίτητα εφόδια και σχετικό εκπαιδευτικό υλικό, που θα τους βοηθήσει στη δουλειά τους με τους μαθητές τους, τη νέα σχολική χρονιά. Φέτος, ευελπιστούμε να δημιουργήσουμε ένα δίκτυο ανταλλαγών και φιλοξενίας των μαθητών των σχολείων του δικτύου, μεταξύ τους, ώστε να γνωρίσουν υγρότοπους και από άλλη περιοχή της Κρήτης, τα τοπικά ήθη και έθιμα, τον πολιτισμό του νερού της κάθε περιοχής.

Οι παρεμβάσεις μας στα πλαίσια λειτουργίας του δικτύου.

Σε δύο σεμινάριο που διοργανώσαμε, το πρώτο στα πλαίσια της ΔΒΜ, στις 12 και 13/02/2011 σε συνεργασία με το ΚΠΕ Γουβών και το δεύτερο, το απολογιστικό των δράσεων του δικτύου, στις 25,26 και 27/06/2012, προέκυψε το αίτημα από τους συμμετέχοντες να αντιδράσουμε δυναμικά σε όσα θέματα υπέπεσαν στην αντίληψή μας και σχετίζονταν με ανθρώπινες παρεμβάσεις στους υγρότοπους που επισκεφτήκαμε για δράσεις πεδίου. Έτσι, υποβάλλαμε μια αναφορά προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, για την εκβολή του Αποσελέμη ποταμού και το έλος του ποταμού των Μαλίων, που βρίσκονται στο Ηράκλειο, που την υπέγραψαν 101 πολίτες, ενώ υποβάλλαμε ακόμη μια αναφορά για τον υγρότοπο της αλυκής και όλης της νήσου Χρυσής, που βρίσκονται στην Ιεράπετρα και που την υπέγραψαν 45 εκπαιδευτικοί.

Οι υποθέσεις έχουν λάβει αριθμό υπόθεσης από τον Συνήγορο του Πολίτη:

3. Εκβολή του Αποσελέμη ποταμού και έλος του ποταμού των Μαλίων, Αριθμός Υπόθεσης ΣτΠ,138059/2011.
4. Υγρότοπος αλυκής και νήσου Χρυσής, Αριθμός Υπόθεσης ΣτΠ, 154976/2012.

Τις δύο υποθέσεις έχουν αναλάβει οι κ.κ. Παπαθανάσογλου Αντωνίνα και Μαυρομάτη Ελευθερία.

Στο παράρτημα παρουσιάζονται οι αναφορές σε πλήρη ανάπτυξη. Εκθέτονται αναλυτικά οι διαπιστώσεις των συμμετεχόντων στα σεμινάρια, για την κατάσταση που αντίκρισαν, επισκεπτόμενοι τους υγρότοπους και τις ευρύτερες περιοχές τους. Κατέγραψαν τα προβλήματα, με την βοήθεια των επιστημόνων εισηγητών των σεμιναρίων, διερεύνησαν το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των περιοχών αυτών και συνέταξαν από κοινού τις σχετικές αναφορές.

Οι υποθέσεις βρίσκονται σε εξέλιξη.

Ήδη για την πρώτη, εκβολή του Αποσελέμη ποταμού και το έλος του ποταμού των Μαλίων, οι αρμόδιες υπηρεσίες έχουν στείλει τις απαντήσεις τους. Ο Σ.τ.Π. ορισμένες από αυτές θεωρεί ότι δεν είναι επαρκείς και επανέρχεται με νεώτερο έγγραφο του. Στο έλος Μαλίων από τον δήμο Χερσονήσου, έγινε η οριοθέτησή του και προχωρούν σε μέτρα προστασίας του. Στις εκβολές του Αποσελέμη αντιθέτως υπάρχει μεγάλη καθυστέρηση στην υλοποίηση συγκεκριμένων πρακτικών διαχείρισής του και η υπόθεση έχει διαβιβαστεί και στον εισαγγελέα.

Για την δεύτερη υπόθεση, τον Υγρότοπο της αλυκής και όλης της νήσου Χρυσής, ο Σ.τ.Π. μελετά τις απαντήσεις των υπηρεσιών και όπως μας γνώρισε θα τους αποστείλει σχετικό έγγραφο, που θα ζητά συγκεκριμένες προτάσεις για τη διαχείριση της Χρυσής. Σε πρόσφατη συνάντηση που είχα με τον Δασάρχη Π.Ε Λασιθίου, με ενημέρωσε ότι ο Γ.Γ Περιφέρειας Κρήτης προτίθεται άμεσα να συγκαλέσει σύσκεψη των αρμόδιων υπηρεσιών, η οποία θα λάβει μορφή συνάντησης εργασίας, ώστε η κάθε υπηρεσία να προτείνει, με βάση το νομοθετικό καθεστώς, το τι θα επιτρέπεται και το τι θα απαγορεύεται στη Χρυσή, ώστε στη συνέχεια να συνταχθεί διαχειριστικό σχέδιο που θα το υπογράψει και θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως για να προχωρήσει στη συνέχεια στην υλοποίησή του. Μάλιστα έδειξε να είναι αποφασισμένος να προχωρήσει του χρόνου σε τοποθέτηση 2 δασοφυλάκων στη Χρυσή, ώστε να διώκονται οι αυθαιρέσεις και οι παρανομίες. Ευελπιστούμε ότι η δημόσια διοίκηση θα γίνει πιο αποτελεσματική, κάτω από την πίεση τη δική μας (των 146 πολιτών που έχουν υπογράψει τις δύο αναφορές) και το Σ.τ.Π.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Για όλες αυτές τις δράσεις το ΚΠΕ Ιεράπετρας-Νεάπολης, δημοσιοποιεί και ενημερώνει τους εκπαιδευτικούς μέλη του δικτύου, καθώς και τις τοπικές κοινωνίες. Ευελπιστούμε, ότι με τέτοιου είδους ενέργειες, που αναδεικνύουν την σημασία τόσο σημαντικών βιοτόπων στην καθημερινή μας ζωή, την υγεία και το ευ- ζην μας, θα ευαισθητοποιήσουν ακόμη περισσότερους οι συμπολίτες μας και θα οδηγήσουν ακόμη περισσότερους σε δράσεις και συνέργειες για την προστασία τους. Ας δείξουμε όλοι μαζί ότι μπορούμε να προστατεύσουμε τον τόπο μας και να διαφυλάξουμε την σημαντική αυτή φυσική κληρονομιά για τις μελλοντικές γενιές, κρατώντας στο νου μας, ότι ίσως είναι η μοναδική μορφή πλούτου που μας έχει απομείνει. Θεωρούμε, ακόμη, ότι με τον τρόπο αυτόν, εκτός από την ευαισθητοποίηση, δείχνουμε τον δρόμο που θα πρέπει να ακολουθεί η εκπαίδευση για την αειφορία. Ο μαθητής, ο γονέας, ο

εκπαιδευτικός, οι τοπικές κοινωνίες γενικότερα, όταν γίνονται αποδέκτες τέτοιων δράσεων, συνειδητοποιούν την ατομική τους ευθύνη στη διαχείριση του περιβάλλοντος, αλλά συνειδητοποιούν ταυτόχρονα και τον ρόλο που μπορούν να «παίξουν» στην ορθολογική διαχείρισή του, αν ως ενεργοί πολίτες παρακολουθούν και παρεμβαίνουν.

Από αναρτήσεις που έχουν γίνει σε ιστοσελίδες

1. Μανόλης Βουτυράκης, Φυσικός Περιβαλλοντολόγος, http://www.ecocrete.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1888&Itemid=82
2. WWF Ελλάδα, http://www.wwf.gr/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=171&Itemid=173
3. Καλούστ Παραγκαμιάν, Βιολόγος WWF Ελλάδα, http://issuu.com/k.paragamian/docs/wetlands_of_crete

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- WWF Ελλάς, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία & ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού. Ελληνικοί Υγρότοποι Ραμσάρ: Αξιολόγηση Προστασίας και Διαχείρισης. Αθήνα. Φεβρουάριος 2009, 39 σελ.
- Γεράκης Π.Α. & Ε.Θ. Κουτράκης. 1996. Ελληνικοί Υγρότοποι. Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας – Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγρότοπων, Εμπορική Τράπεζα Ελλάδας, Αθήνα, 381 σελ.
- Δωρικός, Σ. 1981. Βασικοί υγρότοποι της χώρας. Υπουργείο Συντονισμού, Υπηρεσία Χωροταξίας και Περιβάλλοντος. Αθήνα. 400 σελ.
- Ζαλίδης, Χ.Γ. & Α. Μαντζαβέλας (συντ. έκδοσης). 1994. Απογραφή των ελληνικών υγρότοπων ως φυσικών πόρων (πρώτη προσέγγιση). ΕΚΒΥ. xviii + 587 σελ.
- Κατσαδωράκης, Γ. & Κ. Παραγκαμιαν. 2006. Οι υγρότοποι του Αιγαίου. WWF Ελλάς, Αθήνα, 28 σελ.
- Κατσαδωράκης, Γ. και Κ. Παραγκαμιάν. 2007. Απογραφή των υγρότοπων των νησιών του Αιγαίου: Ταυτότητα, οικολογική κατάσταση και απειλές. Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση - WWF Ελλάς, Αθήνα. 392 σελ.
- Τσιούρης Σ. & Π. Γεράκης. 1991. Υγρότοποι της Ελλάδος. Αξία – Αλλοιώσεις - Προστασία. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης – WWF Ελλάς, 96 σελ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

18 Ιανουαρίου 2011

Προκήρυξη επιμορφωτικού σεμιναρίου στα πλαίσια της ΔΒΜ

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) Ιεράπετρας και Γουβών, στα πλαίσια της δράσης Δια Βίου Εκπαίδευση Ενηλίκων, του ΤΔΕ του ΕΙΝ, που χρηματοδοτείται από την Ε.Ε και από Εθνικούς πόρους, διοργανώνουν στις 12 και 13 Φεβρουαρίου 2011, στο Ηράκλειο, επιμορφωτικό σεμινάριο για ενήλικες, διάρκειας 23 ωρών. Το σεμινάριο διοργανώνεται σε συνεργασία με το WWF Ελλάς και το Παράρτημα Κρήτης της ΠΕΕΚΠΕ.

Στο σεμινάριο μπορούν να συμμετάσχουν ενήλικες πολίτες από όλους τους νομούς της Κρήτης. Προτεραιότητα θα έχουν στελέχη και υπάλληλοι δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών, εκλεγμένοι της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, μέλη διοικήσεων κοινωνικών φορέων, εκπαιδευτικοί και πολίτες που ενδιαφέρονται για το θέμα καθώς και ενήλικες μαθητές ΣΔΕ, νυκτερινών ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ.

Τίτλος του σεμιναρίου είναι: «Η αξία των υγροτόπων της Κρήτης για τις τοπικές κοινωνίες και η σημασία τους για το περιβάλλον του νησιού»

13 Φεβρουαρίου 2011

Αναφορά εκπαιδευτικών και πολιτών που συμμετείχαν, στο σεμινάριο που διοργάνωσαν τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας – Γουβών, στο Ηράκλειο

Προς

1. Δήμο Χερσονήσου
2. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης: *Διεύθυνση Υδάτων, Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού σχεδιασμού & Γενική Διεύθυνση Δασών*
3. Περιφέρεια Κρήτης: *Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού & Διεύθυνση Τεχνικών Έργων*
4. Δασαρχείο Λασιθίου
5. Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος Υπ.Ε.Κ.Α.
6. ΚΓ και ΚΔ Εφορία Προϊστορικών και Κλασσικών Αρχαιοτήτων Ηρακλείου και Λασιθίου, αντίστοιχα.
7. Κτηματική Υπηρεσία του Δημοσίου, Ηράκλειο.
8. Συνήγορο του Πολίτη

Αναφορά σχετικά με υγρότοπο εκβολών Αποσελέμη ποταμού και έλος ποταμού Μαλίων.

Υπογράφηκε από 101 πολίτες

06 Φεβρουαρίου 2011

Ανοιχτή επιστολή προς τα σχολεία της Κρήτης

Μια αγκαλιά για τη λίμνη Πρέβελι.

Μια πρωτοβουλία στα πλαίσια του δικτύου «Υγροτ(ρ)οπο...ποιώ τη συμπεριφορά μου»

Συντονιστής Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας

Συνάδελφοι εκπαιδευτικοί,
Αγαπημένοι μας μαθητές.

Το Σάββατο 21 Αυγούστου, έγινε στάχτη το ιστορικό **φοινικόδασος της λίμνης Πρέβελι**, από μεγάλη πυρκαγιά που ξέσπασε βορειότερα του Κουρταλιώτικου φαραγγιού.

«Και τα 40 στρέμματα της λόχμης των φοινίκων του Θεόφραστου κάηκαν!

- Κάηκαν από την άγνοια για το φυσικό περιβάλλον καθώς, σε μία προσπάθεια αλλαγής του, δενδροφυτεύτηκαν πριν από 15-20 χρόνια χιλιάδες πεύκα σε μια έκταση 200 στρεμμάτων ακριβώς δίπλα στο φαράγγι. Είναι αυτά που οδήγησαν τη φωτιά στην καρδιά του φοινικόδασους.

- Κάηκαν από την ανεπάρκεια των υπευθύνων, καθώς δαπανήθηκαν 1,2 εκ. ευρώ στην υλοποίηση ενός "Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Κρίσεων και Αντιμετώπισης Πυρκαγιών σε Δασώδεις Εκτάσεις της

Περιφέρειας Κρήτης” , που υποτίθεται ότι θα κάλυπτε το πρινοδάσος του Ρούβα και το φοινικόδασος της Μονής Πρέβελης, αλλά δεν λειτούργησε ποτέ.

- Κάηκαν από την απληστία των ανθρώπων, καθώς χρόνια τώρα το φαράγγι χρησιμοποιείται άμεσα και έμμεσα για κέρδος από πολίτες, επιχειρήσεις, φορείς και την πολιτεία χωρίς το παραμικρό ίχνος αειφορικής διαχείρισης.

- Κάηκαν από την αδιαφορία των δημόσιων αρχών και φορέων για την (ως όφειλαν) διατήρηση ενός τόπου, που με βάση την Εθνική νομοθεσία, είναι Τόπος Κοινοτικής Σημασίας, Ζώνη Ειδικής Προστασίας, Καταφύγιο Άγριας Ζωής, Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους και Α΄ Αρχαιολογική Ζώνη.

- Κάηκαν από την ανοησία όλων αυτών που κρατούν στάση θεατή στη λατόμευση των φυσικών μας πόρων.

Μέχρι και σήμερα, λίγες μέρες μετά την καταστροφή και οι επισκέπτες νοικιάζουν πάλι ποδήλατα θαλάσσης κάνοντας βόλτες, στον αυστηρότατα και δυστυχώς μόνο στη θεωρία, προστατευόμενο υγρότοπο».
(<http://wwfaction.wordpress.com/>)

Συνάδελφοι και αγαπητοί μαθητές,

Παρ' όλες τις έγνοιες και τα προβλήματα που όλοι αντιμετωπίζουμε με την έναρξη της σχολικής χρονιάς, θεωρούμε επιβεβλημένο, να ανοίξουμε την αγκαλιά μας και με πολυποίκιλες εκδηλώσεις, πρωτοβουλίες και δράσεις να αφιερώσουμε τη φετινή μας χρονιά 2010 – 2011 στη λίμνη του Πρέβελη και του Κουρταλιώτικου φαράγγιου.

Για το σκοπό αυτό, προτείνουμε στα σχολεία της Κρήτης, που συμμετέχουν ή διατίθενται να συμμετάσχουν στο δίκτυό μας, να δημιουργήσουμε όλοι μαζί, μια ασπίδα προστασίας, ανοίγοντας την αγκαλιά μας και να υιοθετήσουν τον εν λόγω υγρότοπο. Θεωρούμε απαραίτητη μια συνάντηση των εκπαιδευτικών του δικτύου, με την παιδαγωγική και συντονιστική του ομάδα και με τη συνεργασία των υπευθύνων Π.Ε όλης της Κρήτης ώστε να συζητήσουμε τις δράσεις που θα αναπτύξουμε τη φετινή χρονιά.

Σας παρακαλούμε να μας δηλώσετε τη συμμετοχή σας με ένα απλό mail (mail@kpe-ierap.las.sch.gr) ή στο τηλέφωνο 28420 24684 και 28420 23103, φαξ: 28420 23160.

Ο πρόεδρος του δικτύου
Παύλος Δασκαλάκης
Υπεύθυνος ΚΠΕ Ιεράπετρας

26 Ιουνίου 2012

Αναφορά εκπαιδευτικών και πολιτών που συμμετείχαν, στο σεμινάριο που διοργάνωσε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας – Νεάπολης, στην Ιεράπετρα

Προς

9. Δήμο Ιεράπετρας
10. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Κρήτης: Διεύθυνση Υδάτων, Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού σχεδιασμού & Γενική Διεύθυνση Δασών
11. Περιφέρεια Κρήτης: Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Χωρικού Σχεδιασμού & Διεύθυνση Τεχνικών Έργων
12. Δασαρχείο Λασιθίου
13. Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος Υπ.Ε.Κ.Α.
14. Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος Υπ.Ε.Κ.Α.
15. Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος Υπ.Ε.Κ.Α.
16. Λιμεναρχείο Ιεράπετρας
17. Αστυνομία Ιεράπετρας
18. ΚΔ Εφορία Αρχαιοτήτων Λασιθίου
19. Κτηματική Υπηρεσία Λασιθίου
20. Εισαγγελέα Πρωτοδικών Λασιθίου
21. Συνήγορο του Πολίτη

Κοινοποίηση

1. Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Κρήτης
2. Περιφερειάρχη Κρήτης
3. Αντιπεριφερειάρχη Χωροταξίας και Περιβάλλοντος
4. Βουλευτές Κρήτης

Αναφορά σχετικά με τη διαχείριση του υγρότοπου της αλυκής και όλης της νήσου Χρυσής

Υπογράφηκε από 45 εκπαιδευτικούς

Αξιότιμες Κυρίες, αξιότιμοι Κύριοι

Εμείς οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί και πολίτες, στο σεμινάριο που διοργάνωσε το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας – Νεάπολης, στην Ιεράπετρα στις 25, 26 ΚΑΙ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2012, στα πλαίσια του Περιφερειακού Θεματικού Δικτύου «Υγροτ(ρ)οπο...ποιώ τη συμπεριφορά μου», με θέμα «Βιώσιμη Διαχείριση Υγροτόπων - η περίπτωση της αλυκής της Νήσου Χρυσής», επισκεφτήκαμε στα πλαίσια του σεμιναρίου, για εργασίες πεδίου τη Νήσο Χρυσή Ιεράπετρας στις 26.6.2012 και διαπιστώσαμε τα παρακάτω:

1. Το οίκημα του αναψυκτηρίου-ταβέρνας δεν λειτουργεί μεν, καθώς η έκταση που καταλαμβάνει είναι πολλαπλάσια αυτής για την οποία είχε αδειοδοτηθεί, αλλά δεν έχει κατεδαφιστεί ως παράνομο.
2. Στη θέση Κεφάλια υπάρχει πυροφυλάκιο στο οποίο κατοικεί ιδιώτης (σύμφωνα με πληροφορίες είναι ο φερόμενος ιδιοκτήτης της έκτασης επί της οποίας κτίστηκε το πυροφυλάκιο)
3. Λειτουργεί προφανώς παράνομα αυτοσχέδια ταβέρνα στο ύψωμα ανατολικά της λεγόμενη «χρυσής ακτής», στα βόρεια του νησιού
4. Την παρουσία μηχανοκίνητων οχημάτων (γουρούνες) οι οποίες έχουν δημιουργήσει ένα εκτεταμένο «οδικό» δίκτυο, υποβαθμίζοντας σοβαρά και τις αμμοθίνες με άρκευθους που αποτελούν είδος και οικότοπο προτεραιότητας για προστασία.
5. Υπάρχουν αρκετές σκηνές αλλά και ημι-μόνιμες και πρόχειρες κατασκηνωτικές κατασκευές σε διάφορα σημεία του δάσους αρκεύθων.
6. Υπάρχουν τουλάχιστον 12 πρόβατα στο δυτικό τμήμα του και τουλάχιστον 10 κατσίκες στο ανατολικό τμήμα του, όλα αδέσποτα.
7. Σε διάφορα σημεία του νησιού υπάρχουν στερεά υπολείμματα όπως εγκαταλειμμένα οχήματα, καμένες γουρούνες, λάστιχα τρακτέρ (μετρήσαμε τουλάχιστον 10 συγκεντρωμένα σε ένα σημείο), υπολείμματα καύσης απορριμμάτων σε διάφορα σημεία καθώς και συσκευών (ψυγεία, καταψύκτες κλπ).
8. Στον υγρότοπο της Αλυκής έχει διανοιχθεί δρόμος με επίχωση της όχθης του υγρότοπου για να εξυπηρετεί τους ιδιοκτήτες ενός οικήματος ξύλινου καλής κατασκευής, με πέργκολα, βοηθητικούς χώρους, φωτοβολταϊκό σύστημα παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος, ηλιακό θερμοσίφωνα, γεννήτρια, παροχή νερού με λάστιχα από παρακείμενο πηγάδι, κλπ
9. Στο νησί έχουν εισαχθεί και εξαπλώνονται ξενικά είδη προς την γλωρίδα του νησιού όπως μπούζι, αθάνατοι κλπ, ενώ γίνεται εκτροφή πέρδικας σε ειδικό κλουβί.
10. Εθεάθησαν επίσης 5 αδέσποτα σκυλιά και κατά πληροφορίες ο αριθμός τους υπερβαίνει τα 15.

Σημειώνοντας ότι οι περιοχές που πλήττονται περισσότερο από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες αποτελούν οικότοπο αυστηρά προστατευόμενο από την Ελληνική και Ευρωπαϊκή νομοθεσία (2250* Θίνες των παραλιών με *Juniperus* spp) θα θέλαμε να επισημαίνουμε ότι, όπως πληροφορηθήκαμε κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου, η νήσος Χρυσή έχει τεθεί υπό αυστηρό καθεστώς προστασίας λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών, της σπάνιας γλωρίδας και του αρχαιολογικού της ενδιαφέροντος. Ειδικότερα η νήσος είναι χαρακτηρισμένη και προστατεύεται:

- ως **Τοπίο Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους** [αποφάσεις 9597/12.09.1970 του Υφυπουργού Προεδρίας Κυβερνήσεως (Β' 666) και ΥΠΠΕ/ΛΡΧ/Λ1/Φ24/83607/2735/28.12.1981 (Β' 50/1982) του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών],
- ως **αρχαιολογικός χώρος** [απόφαση Α/Φ31/24456/1831 π.ε./05.05.1976 (Β' 699) του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών],
- ως **Καταφύγιο Άγριας Ζωής** [απόφαση 166135/13.09.1983 του Υπουργού Γεωργίας (Β' 562)],
- ως **Ζώνη Ειδικής Διατήρησης του δικτύου Natura 2000** με κωδικό αριθμό GR4320003 [βλ. ήδη απόφαση 2006/613/ΕΚ της Επιτροπής, της 19.7.2006 (ΕΕ L 259),

Επιπλέον, στο νησί έχει **απαγορευθεί η βοσκή** [2727/ΔΑΔ 10/19.10.1983 Απαγορευτική Διάταξη Βοσκής της Δ/σης Δασών Λασιθίου] ενώ ολόκληρη η έκτασή του (με εξαίρεση του χώρου του αναψυκτηρίου που είχε παραχωρηθεί προς εκμετάλλευση στον Δήμο Ιεράπετρας) **έχει κηρυχθεί αναδασωτέα** [απόφαση 2576/8.10.2001 του Γ. Γ. Περιφέρειας Κρήτης (Δ' 896)]. Τέλος, ο υγρότοπος του νησιού περιλαμβάνεται το Π.Δ. για την προστασία των μικρών νησιωτικών υγρότοπων με όνομα «Αλυκή Χρυσής» και κωδικό Y432HRΥ001 (το Π.Δ. έχει ήδη υπογραφεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και αναμένεται από μέρα σε μέρα η δημοσίευσή του).

Έχοντας υπ' όψη τα παραπάνω εκφράζουμε την έντονη δυσαρέσκεια και ανησυχία μας για την αλόγιστη χρήση αυτού του πολύτιμου και αυστηρά προστατευόμενου φυσικού πόρου. Η πλήρης έλλειψη οποιουδήποτε διαχειριστικού σχεδιασμού (παρόλο που έχουν εκπονηθεί διαχειριστικές μελέτες) και η αδυναμία των αρμόδιων υπηρεσιών να επιβάλουν το θεσμικό πλαίσιο που οι ίδιες έχουν θεσπίσει για την προστασία της περιοχής προκαλεί απογοήτευση.

Απευθυνόμαστε λοιπόν προς τις υπηρεσίες σας και επιθυμούμε να μας ενημερώσετε σχετικά για όσα εκ των ανωτέρω έχετε κατά τον νόμο αρμοδιότητα α) για τη νομιμότητα των κατασκευών και των ενεργειών που σας αναφέραμε, β) των ενεργειών έχετε μέχρι σήμερα προωθήσει και τα αποτελέσματά τους, και γ) τι πρόκειται άμεσα να κάνετε -όπως εκ του θεσμικού πλαισίου έχετε υποχρέωση- για την αποκατάσταση της νομιμότητας στη νήσο Χρυσή, την αποκατάσταση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την ορθολογική του διαχείριση.

Παρακαλούμε πολύ, οι απαντήσεις να αποσταλούν στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Ιεράπετρας – Νεάπολης (Εθνικής Αντιστάσεως 30, 72200 Ιεράπετρα, τηλ: 6932403188), ο υπεύθυνος του οποίου (κ. Παύλος Δασκαλάκης) θα μας τις προωθήσει.